

SPPs Avtalspension SAF-LO

Försäkringsvillkor 2025:2

Försäkringsvillkoren gäller från och med 1 oktober 2025.

De avser försäkringsavtal tecknade från och med 1 januari 2009 till och med 31 december 2013.

Innehåll

Försäkringsvillkor	2	10. Begränsningar i försäkringsskydd	10
1. Viktiga begrepp	2	11. Preskription	10
2. Generella teckningsregler	2	12. SPPs ansvarsbegränsning	10
3. Försäkringsavtal	2	13. Information till den försäkrade	11
3.1 Ikraftträdande av avtal och inträde av försäkringsskydd	2	14. Meddelanden från och till SPP	11
3.2 Uppsägning av försäkring och upphörande av försäkringsskydd	2	15. Behandling av personuppgifter	11
3.3 SPPs rätt att ändra försäkringsavtal	3	16. Skaderegistrering	11
4. Riskbedömning	3	Begreppsförklaringar	12
5. Premie och premiebetalning	3	Hur SPPs beslut kan överklagas	13
6. Pensionssparande	3	Prövningsmöjligheter inom SPP	13
6.1 Ålderspension	3	Prövningsmöjligheter utanför SPP	13
6.2 Återbetalningsskydd	4	Konsumentvägledning utanför SPP	13
6.3 Förvaltningsform och försäkringskapital	4		
6.3.1 Traditionell försäkring med garanti (endast under utbetalning)	5		
6.3.2 Garanterat pensionsbelopp och återbäring	5		
6.4 Avgifter och kostnader	6		
6.5 Avkastningsskatt	6		
6.6 Flytträtt	6		
6.7 Återköp	7		
6.8 Fondhandel	7		
7. Ändra och förfoga över försäkring	7		
7.1 Ändring av pensionssparande	7		
7.2 Ändringsrätt vid familjehändelse	8		
8. Förmånstagare	8		
9. Utbetalning från försäkring	9		
9.1 Åtgärder för utbetalning	9		
9.2 Tidpunkt och sätt för utbetalning	9		
9.3 Räntebestämmelser vid utbetalning	10		

Försäkringsvillkor

Dessa försäkringsvillkor gäller för de försäkringsåtaganden SPP tillhandahåller i form av Avtalspension SAF-LO som baseras på överenskommelsen mellan Svenskt Näringsliv och LO. För denna försäkring gäller Bestämmelser för Avtalspension SAF-LO samt vad som anges i dessa villkor och försäkringsbesked.

En särskild nämnd - Pensionsnämnden - svarar för tolkningen av de bestämmelser som gäller för Avtalspension SAF-LO. Pensionsnämndens samtliga relevanta beslut för Avtalspension SAF-LO utgör en del av försäkringsvillkoren. Dessa försäkringsvillkor inklusive senare ändringar i dessa ska godkännas av Pensionsnämnden. Pensionsnämnden består av representanter från kollektivavtalsparterna Svenskt Näringsliv och LO.

Utöver villkoren gäller försäkringsavtalslagen samt allmän svensk lag i övrigt. Dessutom kan innehållet i överenskommelsen om Avtalspension SAF-LO få betydelse för tillämpningen av försäkringsavtalet.

Försäkring som tecknas i enlighet med dessa försäkringsvillkor är tjänstepensionsförsäkring. Det innebär att försäkringen uppfyller kraven för pensionsförsäkring i inkomstskattelagen. Belopp som betalas ut från försäkringen är inkomstskattepliktiga.

Försäkringsavtalet grundar sig på de uppgifter försäkringstagaren och den försäkrade lämnat SPP eller Fora. Om någon uppgift är oriktig eller ofullständig gäller bestämmelserna i försäkringsavtalslagen, läs mer under punkt 10. Begränsningar i försäkringsskydd.

1. Viktiga begrepp

Försäkringsgivare till försäkring enligt dessa försäkringsvillkor är SPP Pension & Försäkring AB (publ) med organisationsnummer 516401-8599, i dessa villkor kallat SPP. Bolaget har sitt säte i Stockholm.

SPP bedriver livförsäkringsverksamhet med tillstånd från Finansinspektionen som är tillsynsmyndighet.

Försäkringstagare och ägare till försäkringsavtalet är den försäkrades arbetsgivare.

Försäkrad är den som har sitt liv försäkrat.

Förmånstagare är den som har rätt till utbetalning från försäkring enligt gällande förmånstagarförordnande.

Valcentral för Avtalspension SAF-LO är Fora AB, i dessa villkor kallat Fora. Fora hanterar bland annat den försäkrades val av försäkringsgivare, premier samt flytt av försäkringskapital, förmånstagarförordnande och riskbedömning.

Administrationsavtal har ingåtts mellan Fora och SPP om förmedling med mera av Avtalspension SAF-LO, i dessa villkor kallat Administrationsavtal.

2. Generella teckningsregler

Från och med den 1 januari 2014 kan inte Avtalspension SAF-LO nytecknas enligt dessa försäkringsvillkor.

Försäkring enligt dessa försäkringsvillkor har tecknats av den som är eller varit anställd hos arbetsgivare som innehar pensionsavtal om Avtalspension SAF-LO och i övrigt uppfyllt de krav som överenskommelsen uppställt för val av Avtalspension SAF-LO.

3. Försäkringsavtal

Försäkringsavtal har ingåtts med SPP genom att försäkring tecknats via Fora.

3.1 Ikraftträdande av avtal och inträde av försäkringsskydd

Försäkring och försäkringsskydd gäller från den tidpunkt då SPP från Fora mottagit erforderliga uppgifter om den försäkrades val och första premien eller kapital som flyttats från annan försäkringsgivare överförts till SPP.

I det fall riskbedömning krävs, ska den försäkrade dessutom ha genomgått av SPP godkänd riskbedömning, vilken utförs av Fora.

Dessa regler gäller också för när en ändring av befintlig försäkring börjar gälla.

3.2 Uppsägning av försäkring och upphörande av försäkringsskydd

SPP kan säga upp en försäkring till följd av brott mot upplysningsplikten. Med upplysningsplikt avses försäkringstagarens och den försäkrades skyldighet enligt försäkringsavtalslagen att lämna riktiga och fullständiga svar på av SPP ställda frågor som har betydelse för försäkringens utformning och giltighet.

Vad som gäller vid en sådan uppsägning framgår av punkt 10. Begränsningar i försäkringsskydd.

3.3 SPPs rätt att ändra försäkringsavtal

SPP har rätt att under försäkringstiden ändra dessa försäkringsvillkor och försäkringsavtalet i övrigt om det behövs på grund av försäkringsavtalets art eller annan särskild omständighet. Som annan särskild omständighet räknas till exempel ändrad lagstiftning, författning eller myndighets föreskrift och ändrad tillämpning av sådan, ändring i överenskommelsen om Avtalspension SAF-LO samt annan grundläggande förutsättning för försäkringsavtalet. Ändringen kan avse beräkningsantaganden, beräkningsförutsättningar, avgifter och försäkringsvillkor i övrigt.

SPP har också rätt att ändra beräkningsantaganden om det beror på observerade förändringar i samhället eller försäkringsbestånd, exempelvis beträffande livslängd.

En ändring av försäkringsvillkoren börjar gälla från den nästkommande premieperioden efter att SPP informerat om ändringen eller vid den tidpunkt som följer av lag eller ändring i överenskommelsen om Avtalspension SAF-LO och får verkan även för redan uppkommet kapital. Ändring som kan ses som obetydlig eller kan anses som en fördel för försäkringstagaren och den försäkrade kan genomföras utan att särskild information lämnas. En förutsättning för att en villkorsändring ska börja gälla är att Pensionsnämnden godkänt villkorsändringen.

Under vissa punkter i dessa försäkringsvillkor har SPPs rätt att ändra försäkringsavtalet särskilt tagits upp.

4. Riskbedömning

Vid vissa typer av ändringar kan riskbedömning krävas.

Riskbedömningen avser den försäkrades hälsoförhållanden och andra faktorer som kan få påverkan på SPPs risktagande. Bedömningen avser förhållandena vid den tidpunkt då begäran om ändring lämnas till Fora under förutsättning att erforderliga och fullständiga handlingar erhållits. Bedömningen grundar sig på inkomna handlingar samt uppgifter som Fora på annat sätt fått kännedom om.

5. Premie och premiebetalning

Premie betalas med engångspremie i serie och beräknas utifrån de antaganden och beräkningsförutsättningar som gäller för inbetalningen. Antaganden som SPP använder vid premieberäkning är till exempel antaganden om beräknad livslängd i samhälle och försäkringsbestånd. Beräkningsförutsättningar är exempelvis antaganden om ränta och skatt.

SPP har rätt att ändra de antaganden och beräkningsförutsättningar som ligger till grund för premieberäkningen inför varje ny premiebetalning, i enlighet med vad som anges under punkt 3.3 SPPs rätt att ändra försäkringsavtal. Omräkning av premie gäller från och med nästkommande premieperiod.

När premiebetalning är aktuell betalas premien av försäkringstagaren till Fora som överför premien till SPP efter avdrag för Foras avgift.

Återbetalning av premie kan endast ske i följande fall:

- om premie inkommit trots att försäkringsavtalet upphört att gälla, till exempel på grund av flytt av försäkringskapitalet
- Fora har överfört för hög premie.

Återbetalning av premie sker till Fora i enlighet med Administrationsavtalet. Försäkringskapital reduceras med motsvarande belopp som har återbetalats.

6. Pensionssparande

Pensionssparande tecknas som ålderspension med förvaltning av kapitalet i fondförsäkring.

Återbetalningsskydd kan tecknas för ålderspensionen och innebär att utbetalning kan ske till insatta förmånstagare om den försäkrade avlider, läs mer under punkt 6.2

Återbetalningsskydd.

6.1 Ålderspension

Pensionsbelopp

Pensionsbeloppets storlek baseras på det försäkringskapital som byggs upp genom inbetalning av premier samt flytt av försäkringskapital.

Vid fondförsäkring varierar pensionsbeloppet bland annat beroende av värdet på de fondandelar som är knutna till försäkringen när utbetalning ska ske.

Utbetalning av ålderspension sker till den försäkrade i egenskap av förmånstagare. Varje utbetalning förutsätter att den försäkrade lever. Är ålderspensionen tecknad med återbetalningsskydd kan utbetalning ske även efter den försäkrade dödsfall, läs mer under punkt 6.2

Återbetalningsskydd.

Pensionsålder och utbetalningstid

Ålderspensionen börjar betalas ut vid 65 år som är ordinarie pensionsålder. Utbetalningstiden är livsvarig.

Vid tidpunkten för utbetalning kan pensionsålder och utbetalningstid ändras, se punkt 7.1 Ändring av pensionssparande.

6.2 Återbetalningsskydd

Till ålderspensionen kan återbetalningsskydd tecknas. Det innebär att utbetalning sker till insatta förmånstagare om den försäkrade avlider under den tid återbetalningsskydd gäller. Läs mer om förmånstagare under punkt 8. Förmånstagare.

För att utbetalning ska ske måste någon insatt förmånstagare vara i livet.

Dödsfall före pensionsåldern

Om den försäkrade avlider före pensionsåldern utbetalas försäkringskapitalet som en temporär pension under minst 5 år till insatta förmånstagare. Utbetalningen fastställs på motsvarande sätt som pensionsbelopp för ålderspension gör, se punkt 6.1 Ålderspension.

När utbetalning av återbetalningsskyddet startar kan ersättningsberättigad förmånstagare välja utbetalningstid mellan 5-20 år. Andra regler gäller för utbetalning som SPP startat före den 9 september 2019, läs mer under punkt 7. Ändra och förfoga över försäkring.

Dödsfall efter pensionsåldern

Efter det att ålderspension börjat utbetalas kan utbetalning ske till insatta förmånstagare om den försäkrade avlider under en så kallad garanterad utbetalningstid som räknas från pensionsåldern.

Vid livsvarig utbetalning av ålderspension är den garanterade utbetalningstiden 20 år. Den försäkrade kan när utbetalning av ålderspension startar välja en kortare garanterad utbetalningstid mellan 5-20 år. Vid temporär utbetalning av ålderspensionen gäller den garanterade utbetalningstiden under ålderspensionens hela utbetalningstid.

Avlider den försäkrade under den garanterade utbetalningstiden övergår utbetalningen till insatta förmånstagare under den tid som återstår av den garanterade utbetalningstiden. Utbetalning till förmånstagare beräknas på det försäkringskapital som skulle ha täckt utbetalning av ålderspension från månaden efter dödsfallet och under den resterande garanterade utbetalningstiden. Utbetalningen fastställs på motsvarande sätt som pensionsbelopp för ålderspension gör, se punkt 6.1 Ålderspension.

I traditionell försäkring kan återbäring eventuellt tillkomma som ett tilläggsbelopp till utbetalningen, se Garanterat pensionsbelopp och återbäring under punkt 6.3.1 Traditionell försäkring med garanti (endast under utbetalning).

Avlider den försäkrade efter att den garanterade utbetalningstiden har passerats sker ingen utbetalning till insatta förmånstagare.

Utbetalning till förmånstagare som SPP startat före 9 september 2019 på fondförsäkring

För utbetalning som SPP startat före 9 september 2019 gäller att försäkringskapitalet före utbetalning överförs till traditionell försäkring. Det överförda försäkringskapitalet har berättigat till garanterat pensionsbelopp enligt de beräkningsförutsättningar som SPP vid den tidpunkten tillämpade.

6.3 Förvaltningsform och försäkringskapital

Ålderspension kan tecknas med följande förvaltningsform:

- fondförsäkring

Mottagna premier och försäkringskapital som flyttats till SPP placeras i andelar i fonder som enligt SPPs regler kan knytas till fondförsäkring enligt dessa försäkringsvillkor. Fondandelarna ägs av SPP. SPP har inget ansvar för värdeutvecklingen av fondandelarna.

Försäkringskapitalets storlek är beroende av fondandelarnas värdeutveckling, inbetalning av premie, flyttat försäkringskapital, utbetalning av pension, uttag av avgifter och avkastningsskatt samt eventuell arvsvinst.

Försäkringskapitalet förvaltas i de fonder inom SPPs fondutbud som den placeringsberättigade väljer. Har placeringsberättigad inte gett SPP någon placeringsanvisning förvaltas kapitalet i SPPs vid var tid gällande entrélösning. Placeringsprofilen kan ändras under premiebetalningstiden så att kommande premier som SPP mottar fördelas i enlighet med den nya profilen.

Fördelning av fonder anges i hela procent. SPP förbehåller sig rätten att ändra antal fondalternativ som kan knytas till en försäkring.

Försäkringen tilldelas ingen ränta i avvaktan på placering av premie, ändrad fondfördelning eller fondbyte.

Utdelning från fonder återinvesteras i respektive fond.

I samband med att utbetalning från försäkring startar kan den försäkrade välja att utbetalning ska ske i traditionell försäkring med garanti. Det överförda kapitalet berättigar till garanterat försäkringsbelopp enligt de beräkningsförutsättningar SPP vid den tidpunkten tillämpar, läs mer under punkt 6.3.1 Traditionell försäkring med garanti (endast under utbetalning).

Entrélösning

Fondförsäkring som tecknas inom ramen för dessa villkor är från början ansluten till SPP Ett val SAF-LO som är den entrélösning SPP anvisar försäkrade som inte gjort något val av fonder.

För entrélösningen gäller att placeringarna inom vissa gränser fördelas mellan fonder med olika riskprofil och består av 2 faser. I den första fasen som pågår fram till att 6 år återstår till den avtalade pensionstidpunkten placeras försäkringskapitalet i aktiefonder. Därefter börjar SPP reducera risknivån i försäkringen genom att successivt omplacera kapitalet till räntefonder. Längden på perioden för omplacering beror på den försäkrades valda tid för utbetalning av ålderspensionen. Som längst pågår omplaceringen 15 år efter pensionstidpunkten.

Regelverket för entrélösningen finns på spp.se/saflo. Regelverket kan inte ändras utan Pensionsnämndens godkännande.

Placering av premie och försäkringskapital som flyttats till SPP

Mottagna premier och försäkringskapital som flyttats till fondförsäkring placeras i fonder enligt gällande placeringsprofil om inte annan särskild placering begärts. Första premien och mottaget kapital har placerats tidigast när försäkringen började gälla i enlighet med vad som anges under punkt 3.1 Ikraftträdande av avtal och inträde av försäkringskydd.

Ändrad fondfördelning och fondbyte

Den försäkrade har rätt att begära ändrad fondfördelning för försäkringskapitalet samt byta fonder inom tillämpligt fondutbud. Sådan ändring måste göras minst 5 bankdagar före premiebetalningen för att kunna beaktas. Efter den försäkrades död övergår denna rätt till respektive ersättningsberättigad förmånstagare. Begäran om ändrad fondfördelning och fondbyte ska ske skriftligen eller via SPPs internettjänst. Begäran via e-post eller fax beaktas inte. SPP förbehåller sig rätten att ändra hur begäran ska ske.

SPP genomför begärd ändring så snart det är möjligt, senast inom fem bankdagar, efter det att SPP mottagit fullständig och korrekt ändringsbegäran, läs mer under punkt 6.8 Fondhandel.

Begäran om ändrad fondfördelning och fondbyte kan inte verkställas om transaktion inte kan ske i samtliga fonder som är knutna till en försäkring. SPP är inte skyldigt att verkställa ändringsbegäran där minimi- respektive maximikurser angivits.

När placeringsberättigad begärt ändrad fondfördelning eller fondbyte kan ytterligare sådan begäran tidigast beaktas då transaktionen för den pågående ändringsbegäran är genomförd.

Ofullständig begäran om ändrad fondfördelning eller fondbyte kan inte genomföras.

6.3.1 Traditionell försäkring med garanti (endast under utbetalning)

Försäkringskapitalet placeras i tillgångsslagen räntebärande värdepapper, fastigheter och aktier på sådant sätt att SPPs förpliktelser att betala ut pensionsbelopp är tryggade. På grund härav saknar den försäkrade möjlighet att själv påverka hur försäkringskapitalet förvaltas. Medlen placeras i olika kapitalförvaltningsportföljer som skiljer sig åt genom olika sammansättning av tillgångsslagen.

Kapital som uppkommit före 1 januari 2016 påverkas inte av garantiavgift. För sådant kapital gäller istället att avkastningsräntan är 100 procent av totalavkastningen under kalenderåret om totalavkastningen inte överstiger den garanterade räntan. Överstiger totalavkastningen den garanterade räntan är avkastningsräntan istället 90 procent av totalavkastningen, dock lägst garanterad ränta. Detta fastställs definitivt i slutet på varje kalenderår. SPP har rätt att efter information till de försäkrade ändra tidpunkten för när totalavkastningen fastställs definitivt.

Försäkringskapitalet förvaltas enligt SPPs vid var tid gällande placeringspolicy.

6.3.2 Garanterat pensionsbelopp och återbäring

Försäkring med förvaltning i fonder berättigar inte till återbäring. I samband med att utbetalning startar kan kapital överföras från fondförsäkring till traditionell försäkring och berättigar då till garanterat försäkringsbelopp och eventuell återbäring, enligt gällande beräkningsföresättningar.

Det överförda kapitalet ger upphov till ett garanterat pensionsbelopp grundat på garanterad ränta, antaganden om driftskostnader avkastningsskatt, tillämpat livslängdsantagande och garantiandel. Garantiandel anger hur stor del av premie eller kapital som ska ligga till grund för beräkning av garanterat pensionsbelopp SPP har rätt att tillämpa nya beräkningsföresättningar.

Försäkringskapital utöver vad som fordras för att täcka utbetalning av garanterat pensionsbelopp utgör villkorad återbäring. Villkorad återbäring betalas ut som tillägg till pensionsbeloppet och fördelas under utbetalningstiden med hjälp av särskilda antaganden om bland annat livslängd och prognosränta. Dessa antaganden omprövas

löpande av SPP. Förändringar av antagandena kan leda till att tilläggsbeloppet höjs eller sänks. Även vid låg totalavkastning kan tilläggsbeloppet sänkas.

I det fall försäkringskapitalet inte skulle räcka till nästa utbetalning av garanterat pensionsbelopp gör SPP ett kapitaltillskott så att utbetalning kan ske.

Traditionell försäkring med kapital som uppkommit före 1 januari 2016

Skillnaden mellan det försäkringskapital och det garanterade kapital som uppkommit utgör återbäring. Återbäringen kan vara garanterad eller villkorad. Den villkorade återbäringen kan vara positiv eller negativ.

Villkorad återbäring betalas ut som tillägg till försäkringsbeloppet. Fördelningen av återbäringen under utbetalningstiden sker med hjälp av särskilda antaganden om bland annat livslängd och ränta, vilka kan skilja sig från antagandena vid beräkningen av det garanterade pensionsbeloppet. Dessa antaganden omprövas årligen av SPP och kan leda till att tillägg till försäkringsbeloppet sänks. Tilläggsbelopp på grund av villkorad återbäring kan också sänkas till följd av låg uppnådd totalavkastning.

6.4 Avgifter och kostnader

Avgifter kan tas ut från försäkring som en fast avgift på försäkringskapital.

De olika avgiftsslag som SPP tar ut framgår av den prislista som SPP vid var tid tillämpar. Där redovisas också storleken på avgifter och kostnader.

Uttag av avgifter på kapital

Avgift på försäkringskapital tas ut fortlöpande genom inlösen av fondandelar.

Avgift vid flytt av försäkringskapital

Vid flytt av försäkringskapital från SPP till annan försäkringsgivare tar SPP ut en administrationsavgift i enlighet med vad som regleras i Administrationsavtalet och anges i prislistan.

Övriga avgifter och kostnader

De kostnader som uppstår inom fonderna för förvaltning och för köp och inlösen av fonder med mera anges i fondens informationsbroschyr samt i de av Finansinspektionen godkända fondbestämmelserna och påverkar andelsvärdet inom respektive fond.

Innan varje premie överförs till SPP tar Fora ut en avgift för sina kostnader.

Ändring av avgifter

Avgifter kan ändras om det behövs till följd av försäkringsavtalets art eller ändrad lagstiftning, författning eller myndighets föreskrift och ändrad tillämpning av sådan, ändring i överenskommelsen om Avtalspension SAF-LO eller på grund av annan förändring av de allmänna förutsättningarna för avgiftsuttaget, såsom förändrade driftskostnader. De nya avgifterna gäller även för tidigare ingångna försäkringsavtal och börjar gälla från den tidpunkt som SPP bestämt, dock tidigast från påföljande premieperiod efter att Pensionsnämnden godkänt respektive informerats om ändringen enligt vad som anges under punkt 3.3 SPPs rätt att ändra försäkringsavtal.

6.5 Avkastningsskatt

SPP är skyldigt att betala avkastningsskatt på försäkringskapitalet. Avkastningsskatt beräknas enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. För att täcka SPPs skattekostnader minskas försäkringens försäkringskapital varje år med motsvarande belopp som SPP har att betala i avkastningsskatt.

6.6 Flytträtt

Med flytträtt avses rätten att föra över försäkringskapitalet i en eller flera pensionsförsäkringar till en annan pensionsförsäkring med samma försäkrad.

En flytt av försäkringskapital kan bara ske med iakttagande av reglerna i inkomstskattelagen och Administrationsavtalet. Under pågående utbetalning kan flytt inte ske. Detta gäller även vid partiellt pensionsuttag av del av försäkring och/eller om det gjorts uppehåll i utbetalning.

Om den försäkrade önskar flytta sitt försäkringskapital ska detta meddelas till Fora. Flytt av försäkringskapital kan endast ske till de för tillfället valbara försäkringsgivarna.

Flytt till SPP

En flytt till SPP innebär att ett försäkringsavtal ingås på de villkor SPP tillämpar vid flyttillfället.

Flytt från SPP

En flytt från SPP till en annan försäkringsgivare måste avse hela försäkringskapitalet. Det kapital som flyttas är försäkringens värde efter avdrag för avgifter och eventuell skatt. I fondförsäkring fastställs värdet vid inlösen av fondandelarna. Kapitalöverföring sker senast två veckor efter det att SPP mottagit definitiv anmodan från Fora.

Försäkringsansvaret upphör att gälla hos SPP när försäkringskapitalet överförs till Fora. Försäkringsansvaret övergår då till mottagande bolag. Räntekompensation kan tillkomma, se punkt 9.3 Räntebestämmelser vid utbetalning.

6.7 Återköp

Återköp av ålderspension innebär att försäkringskapitalet utbetalas innan försäkringstidens slut. Avtalspension SAF-LO kan inte återköpas även om skattereglerna inte skulle utgöra något hinder.

6.8 Fondhandel

Köp och inlösen av fondandelar på begäran av försäkrad eller annan placeringsberättigad kan ske till följd av:

- inbetalning av premie
- ändrad fondfördelning
- fondbyte
- flytt av försäkringskapital

Köp och inlösen av fondandelar påbörjas så snart det är möjligt efter det att SPP mottagit fullständigt och korrekt underlag för transaktionen. Fondförvaltaren lämnar SPP uppgifter om de kurser som gäller för fonden vid tidpunkt för köp respektive inlösen av fondandelar samt uppgift om likvid vid köp respektive inlösen. När SPP erhållit dessa uppgifter slutförs transaktionen. Det innebär att vid begäran om ändrad fondfördelning och fondbyte kan köp av fondandelar påbörjas först när SPP erhållit fondförvaltarens uppgift om kurs och likvid för inlösen av tidigare fondandelar. Omplacering av premier sker inom fem bankdagar från det att begäran framställdes.

Vid köp av fondandelar ska premie eller försäkringskapital som flyttats till SPP ha mottagits.

Inlösen av fondandelar sker även vid uttag av avgifter och avkastningsskatt samt vid utbetalning från en fondförsäkring. Vid periodisk utbetalning sker inlösen inför varje utbetalningstillfälle vid den tidpunkt som är administrativt och tekniskt mest lämplig.

I de fall en fonds ordinarie förvaltningsavgift rabatterats återförs rabatten månatligen genom köp av nya andelar i den rabatterade fonden.

Aktuella fondbestämmelser för respektive fond anger när handel är möjlig, dagligen eller enligt annan handelscykel. SPP svarar inte för ekonomisk förlust som kan drabba den försäkrade eller annan placeringsberättigad, när handel i berörd fond inte kan genomföras.

Om fond som knutits till en försäkring skulle upphöra eller SPP inte längre tillåter fonden för nya premiebetalningar har SPP rätt att efter godkännande från Pensionsnämnden och underrättelse till placeringsberättigad omplacera den del av försäkringskapitalet som placerats i fonden i annan fond som SPP bestämmer. SPP har inte rätt att ta ut avgift för sådan omplacering.

7. Ändra och förfoga över försäkring

Den försäkrade har rätt att ändra och förfoga över försäkring enligt vad som anges under punkt 6.3. Förvaltningsform och försäkringskapital samt nedan under punkt 7.1 Ändring av pensionssparande och 7.2 Ändringsrätt vid familjehändelse.

Tillträdd förmånstagare har efter den försäkrades död rätt att för sin del av försäkringen ändra utbetalningsvillkor om så är möjligt, se punkt 6.2 Återbetalningsskydd. I fondförsäkring har tillträdd förmånstagare även rätt att för sin del av försäkringen ändra fondfördelning och byta fonder, läs mer under punkt 6.3. Förvaltningsform och försäkringskapital. Om SPPs vid var tid gällande ändrings- och riskbedömningsregler tillåter kan andra ändringar vara möjliga att göra. För utbetalning till tillträdd förmånstagare som SPP startat före 9 september 2019 gäller i stället följande: Förmånstagare till återbetalningsskydd före uppnådd pensionsålder har rätt att skjuta upp utbetalningen och ändra utbetalningstid inom ramen för gällande skatteregler, förutsatt att det endast finns en möjlig förmånstagare.

Försäkringsavtalet kan överlåtas till ny arbetsgivare som tecknat pensioneringsavtal om Avtalspension SAF-LO.

Försäkringsavtalet kan i övrigt inte överlåtas, pantsättas eller belånas och inte heller ändras så att det inte längre uppfyller kraven för pensionsförsäkring i inkomstskattelagen.

Ändring från tjänstepension till privat pension kan inte ske.

Villkoren för flytträtt framgår av punkt 6.6 Flytträtt.

7.1 Ändring av pensionssparande

Den försäkrade har rätt att utan riskbedömning begära ändring av ålderspension och återbetalningsskydd enligt nedan.

Begäran om flytt av försäkringskapital, tillägg av återbetalningsskydd, borttag av återbetalningsskydd samt ändring av förmånstagare ska göras till Fora. Övriga ändringar ska göras till SPP.

Pensionsålder

- Pensionsåldern kan ändras till lägst månaden efter den försäkrade fyllt 55 år om pensionsuttaget ska tidigare läggas.

Vid partiellt pensionsuttag och uttag med lägre utbetalningstid än fem år, är en förutsättning dock att den försäkrade samtidigt slutar förvärsarbete i pensioneringssyfte. Härmed menas att den försäkrade

minskar sin arbetstid helt eller delvis och därmed får en lägre arbetsinkomst samt inte är arbetslös och står till arbetsmarknadens förfogande. Om den försäkrade uppbär sjukpension från AGS-Avtalsgruppsjukförsäkring eller liknande ersättning från avtalsförsäkring, sjukpenning, sjukersättning och /eller arbetsskadeersättning enligt socialförsäkringsbalken eller liknande ersättning från utländsk motsvarighet till den svenska Försäkringskassan, föreligger dock inte rätt att sänka pensionsåldern. Kravet på pensioneringssyfte gäller per försäkringsavtal.

- Pensionsåldern kan ändras till annan högre pensionsålder vid uppnådd pensionsålder om pensionsuttaget då ska senareläggas.

Utbetalningstid

- I samband med att utbetalning startar kan utbetalningstiden ändras från livsvarig till temporär mellan 5–20 år. Vid förtida uttag i pensioneringssyfte kan utbetalningstiden vara lägre än fem år, utbetalning ska dock alltid pågå minst fram till 65 år.

Gäller försäkringen med återbetalningsskydd kommer den garanterade utbetalningstiden att överensstämma med ny vald temporär utbetalningstid för ålderspensionen.

Återbetalningsskydd

- Återbetalningsskydd kan läggas till för framtida premier innan ålderspensionen börjat utbetalas. Återbetalningsskydd kan även läggas till för uppkommet kapital vid inträffad familjehändelse, se punkt 7.2 Ändringsrätt vid familjehändelse. Eller vid godkänd riskbedömning.
- Återbetalningsskydd kan tas bort under hela försäkringstiden.
- Ändra förmånstagarförordnande, se punkt 8. Förmånstagare.
- I samband med att utbetalning av livsvarig ålderspension startar kan tiden för garanterad utbetalningstid ändras till mellan 5–20 år.

Övriga ändringar

- Partiellt pensionsuttag kan göras av den försäkrade. Det innebär att försäkringen kan delas upp i högst 3 delar med olika pensionsåldrar och utbetalningstider enligt ändringsreglerna för Pensionsålder och Utbetalningstid. Vid partiellt förtida uttag får den uttagna andelen högst svara mot den försäkrades arbetsminskning, dock får pensionen per månad inte överstiga den inkomstbortfall per månad som beror på arbetsminskningen.
- I samband med att utbetalning av ålderspension ska ske kan den försäkrade begära att utbetalning av ålderspension sker från traditionell försäkring i stället för fondförsäkring. Det överförda försäkringskapitalet

kommer att berättiga till garanterat pensionsbelopp enligt de beräkningsförutsättningar som SPP tillämpar vid den tidpunkten.

- Den försäkrade har möjlighet att begära uppehåll med utbetalningen av ålderspension efter att utbetalningen påbörjats. Upphållet kan begäras vid ett eller flera tillfällen och måste avse hela pensionsutbetalningen och kan endast begäras för en period åt gången.
- Under pågående utbetalning kan försäkrad förlänga och förkorta utbetalningstiden. Utbetalningstiden kan ändras till mellan 5–20 år eller livsvarig.

Upphåll och ändring av utbetalningstid kan dock tidigast ske efter att SPP mottagit de uppgifter som krävs för att uppehåll och ändringar av pensionsutbetalning ska kunna ske.

Om försäkring saknar återbetalningsskydd kan förkortning av utbetalningstid ske först efter godkänd riskbedömning.

Om SPPs vid var tid gällande ändrings- och riskbedömningsregler tillåter kan andra ändringar vara möjliga att göra.

7.2 Ändringsrätt vid familjehändelse

Denna ändringsrätt är en rätt att, utan riskbedömning, komplettera försäkring med återbetalningsskydd om den försäkrade gifter sig, blir sambo eller får arvsberättigat barn.

Skriftlig begäran om ändring sker till Fora och måste göras inom 12 månader från sådan familjehändelse. Ändringsrätten gäller till dess att ålderspensionen börjar betalas ut.

8. Förmånstagare

Utbetalning av ålderspension

I fråga om rätten till pensionsbeloppet anses den försäkrade som försäkringstagare. Den försäkrade är insatt som oåterkallelig förmånstagare.

Utbetalning vid den försäkrades dödsfall

Utbetalning av återbetalningsskydd sker till insatta förmånstagare. Den försäkrade har rätt att bestämma vem som ska vara förmånstagare. Har inget annat förordnande anmälts för försäkringen till Fora gäller följande generella förmånstagarförordnande:

I första hand den försäkrades make/sambo och i andra hand den försäkrades barn. Förmånstagare kan helt eller delvis avstå sin rätt. Därvid inträder de närmast efter denna berättigade till utfallande belopp.

Ändring av förmånstagarförordnande

En ändring av ett förmanstagarförordnande kan endast ske genom att den försäkrade med en egenhändigt undertecknad handling skriftligen meddelar Fora om ändringen. Sådant förordnande kan endast omfatta följande personer:

- make/sambo
- tidigare make/sambo
- barn till den försäkrade eller till dennes make/sambo eller tidigare make/sambo
- styvbarn, fosterbarn och bortadopterade barn.

Omfattar förordnandet annan person är det i den delen utan verkan.

Tolkning av förmanstagarförordnande

Om inte annat framgår av omständigheterna i det enskilda fallet gäller följande vid tolkning och tillämpning av förmanstagarförordnande:

Med make avses person som den försäkrade är gift med eller registrerad partner med. Make är förmanstagare även när mål om äktenskapsskillnad respektive mål om upplösning av registrerat partnerskap pågår.

Med sambo avses person som annan person bor tillsammans med på sådant sätt som avses i sambolagen.

Med barn avses arvsberättigade barn (ej barnbarn). Även styvbarn, fosterbarn och bortadopterade barn kan vara förmanstagare och måste då namnges. Försäkringsbeloppet fördelas lika mellan barnen och varje gren får lika stor andel av beloppet. I avlidet barns ställe inträder övriga barn.

Vid förordnandet "make och barn" eller "sambo och barn" får maken/sambon hälften och barnen hälften. Är maken/sambon avliden får barnen hela beloppet. Om samtliga barn är avlidna får maken/sambon hela beloppet. Med barn avses här detsamma som angivits ovan.

I det fall en förmanstagare är avliden eller inte vill ta emot sitt förvärv, ska dennes rätt övergå till förmanstagare som enligt förordnandet står närmast i tur.

Om en förmanstagare har avlidit eller om förordnandet avseende denne har förfallit eller på annat sätt inte kan verkställas och det varken av förordnandet eller av övriga omständigheter kan utläsas vem som ska träda in i förmanstagarens ställe, ska dennes andel tillfalla övriga förmanstagare. I den mån förmanstagarna har rätt till olika andel eller belopp ska förmanstagarnas andel eller belopp ökas utan att den relativa fördelningen dem emellan förändras.

Twist om tolkning av förmanstagarförordnande

Om twist uppkommer beträffande tolkning av ett förmanstagarförordnande eller dess omfattning i övrigt tar SPP inte ställning till tvisten annat än om något av anspråken framstår som uppenbart ogrundat.

I avvaktan på att de tvistande kommer överens eller tvisten lagakraftvunnet avgjorts i domstol förräntar SPP förfallet belopp med den räntesats som SPP vid var tidpunkt tillämpar. SPP kan även välja att sätta ned förfallet belopp hos länsstyrelsen, vilket innebär att SPP deponerar beloppet där i avvaktan på att frågan om rätt betalningsmottagare slutligt klarlagts.

9. Utbetalning från försäkring

9.1 Åtgärder för utbetalning

Den som gör anspråk på utbetalning ska styrka sin rätt till beloppet. De handlingar och övriga upplysningar som är av betydelse för bedömning av ett försäkringsfall och SPPs ansvarighet ska anskaffas och insändas utan kostnad för SPP.

Anmälan om dödsfall ska göras till Fora som i sin tur meddelar SPP om skadereglering ska ske.

Begäran om ändrad pensionsålder ska göras senast en månad före gällande eller ny begärd pensionsålder inträder.

För bedömning av SPPs ansvarighet kan SPP behöva inhämta upplysningar från läkare, annan sjukvårdspersonal, sjukhus, annan sjukvårdsinrättning, Försäkringskassan eller annan försäkringsinrättning. Om det behövs för regleringen av försäkringsfallet, får SPP begära samtycke till att inhämta uppgifter om hälsotillstånd.

SPP har rätt att begära in underlag för bedömning av skyldigheten att göra skatteavdrag innan utbetalning görs.

9.2 Tidpunkt och sätt för utbetalning

Vid rätt till ersättning sker utbetalning av ålderspension och försäkringsersättning enligt följande:

- ålderspension utbetalas från och med den månad den försäkrade uppnår pensionsåldern
- återbetalningsskydd utbetalas från och med månaden efter den försäkrades dödsfall.

Utbetalning kan dock tidigast ske efter att SPP mottagit de uppgifter och handlingar som krävs för att utbetalning ska kunna ske.

Hur länge rätten till utbetalning pågår framgår under punkt 6. Pensionssparande.

Utbetalning sker månadsvis i efterskott på SPPs ordinarie utbetalningsdag. Uppgift om ordinarie utbetalningsdag finns på spp.se och kan också lämnas av SPPs Kundservice.

Om det med hänsyn till dödsorsak eller av annat skäl finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringen varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning inte ske förrän en månad förflutit efter att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas med skyndsamhet.

SPP har rätt att förlänga utbetalningsterminen eller ändra utbetalningstiden om det behövs för att det belopp som ska betalas ut, ska uppgå till 0,4 procent av prisbasbeloppet per utbetalningstillfälle. Om beloppet inte uppgår till 0,4 procent av prisbasbeloppet har SPP rätt att betala ut hela försäkringskapitalet som en engångsutbetalning.

Om försäkringskapitalet i en försäkring är lägre än 30 procent av prisbasbeloppet, har SPP också rätt att betala ut hela värdet som en engångsutbetalning.

Har utbetalning gjorts under felaktiga förutsättningar är betalningsmottagaren skyldig att återbetala beloppet.

Fondförsäkring

Utbetalningen av försäkringens fondandelar fördelas under utbetalningstiden enligt de regler som SPP tillämpar för den aktuella försäkringen. Fördelningen sker med hjälp av särskilda antaganden om bland annat livslängd och prognosränta. Dessa antaganden omprövas löpande av SPP och kan ändras efter att Fora informerats.

Pensionsbeloppet baseras på antal andelar i valda fonder och beräknas inför varje utbetalningstillfälle med hjälp av de avgifter och antaganden om avkastningsskatt som gäller vid beräkningstillfället samt tillämpat livslängdsantagande. Pensionsbeloppet varierar över tiden till följd av kursförändringar, erlagd avkastningsskatt, prognosränta samt eventuell arvsvinst, inbetalda premier eller återbetalda premier.

Utbetalningssätt

SPP har rätt att bestämma på vilket sätt utbetalning ska ske till betalningsmottagaren.

9.3 Räntebestämmelser vid utbetalning

Dröjsmålsränta

Om utbetalning sker senare än den 15:e i månaden efter den månad då rätten till ersättning inträtt, och SPP erhållit fullständigt underlag för utbetalning, betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen för tid därefter.

Räntekompensation vid flytt av försäkringskapital

Sker utbetalning av kapital till annan försäkringsgivare senare än två veckor efter det att definitiv anmodan mottagits från Fora betalas räntekompensation enligt räntelagen.

10. Begränsningar i försäkringsskydd

Vid oriktiga eller ofullständiga uppgifter gäller följande bestämmelser beträffande försäkringsskyddets giltighet.

Oriktiga eller ofullständiga uppgifter

Har försäkringstagaren eller den försäkrade lämnat oriktiga eller ofullständiga uppgifter kan detta medföra inskränkning i SPPs förpliktelser. Detta innebär att försäkringen kan bli helt ogiltig eller att försäkringsskyddet kan komma att reduceras till den nivå och omfattning, det skulle ha haft med hänsyn till om riktiga och fullständiga uppgifter lämnats.

Om oriktigheten eller ofullständigheten upptäcks innan försäkringsfall inträffat åligger det SPP att utan oskäligt dröjsmål skriftligen meddela den försäkrade eller andra ersättningsberättigade att försäkringsskyddet är reducerat. SPP har även rätt att säga upp försäkringen i enlighet med försäkringsavtalslagens bestämmelser om brott mot upplysningsplikten.

Påföljderna vid oriktiga eller ofullständiga uppgifter gäller även mot förmånstagare.

11. Preskription

Begäran om utbetalning av försäkringsersättning ska framställas inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till ersättning inträdde. I annat fall bortfaller rätten till ersättning. Om anspråk har framställts till SPP inom denna tid, men oenighet om rätt till ersättning föreligger, har den som gör anspråk på ersättning alltid minst sex månader på sig att väcka talan från det SPP tagit slutlig ställning till anspråket.

12. SPPs ansvarsbegränsning

SPP betalar inte dröjsmålsränta och ansvarar inte heller för förlust som kan uppstå om fondtransaktion, utredning eller utbetalning fördröjs beroende på svenskt eller utländskt lagbud, svensk eller utländsk myndighetsåtgärd, krigshändelse, terroristattack, strejk, blockad, bojkott, lockout eller annan liknande omständighet som legat utanför bolagets kontroll.

Förbehållet i fråga om strejk, blockad, bojkott och lockout gäller även om SPP självt är föremål för eller vidtar sådan konfliktåtgärd. Detta förutsätter dock att SPP gjort vad som skäligen kan begäras för att undvika skador för

försäkringstagare, försäkrade och andra ersättningsberättigade.

SPP är inte heller ansvarig för en sådan skada som uppstår i samband med köp och inlösen av fondandelar och som beror på fel i datasystem, dataprogram och annan teknisk utrustning hos extern part utanför SPPs kontroll.

Skada som uppkommit i andra fall ersätts inte om SPP varit normalt aktsamt.

13. Information till den försäkrade

Den försäkrade erhåller ett försäkringsbesked som bekräftelse på ingånget avtal om försäkring, vid ändringar samt en gång per år.

En gång per år informeras den försäkrade om aktuellt värde, inbetalda premier samt uttagna avgifter under närmast föregående år med mera.

Under utbetalningstiden lämnar SPP kontrolluppgifter om försäkring enligt reglerna i skatteförarandelagen.

Information från SPP lämnas på det sätt SPP vid var tid bestämt.

14. Meddelanden från och till SPP

Den försäkrade eller annan berättigad ska utan dröjsmål påtala dels eventuella fel i mottagna handlingar, dels om bekräftelse på att en begärd åtgärd vidtagits inte kommit denne tillhanda. SPP är inte ansvarigt för skada som skulle ha kunnat undvikas om reklamation skett utan dröjsmål.

Anspråk på SPP kan inte grundas på uppgifter i dokument eller meddelande från SPP om dokumentet eller meddelandet till följd av misstag fått felaktig lydelse avseende exempelvis preliminärt beräknade utbetalningsbelopp och värdeuppgifter, såvida inte SPP underlåter att rätta uppgiften snarast sedan felet upptäckts. Med dokument och meddelande från SPP avses bland annat försäkringsbesked, utbetalningsinformation och bekräftelser.

Om SPP enligt dessa försäkringsvillkor är skyldigt att underrätta annan part anses skyldigheten, om inte annat gäller enligt försäkringsavtalslagens bestämmelser, fullgjord då underrättelsen avsänts, oavsett om den når mottagaren.

Meddelande från den försäkrade eller annan berättigad ska anses ha inkommit till SPP den dag meddelandet ankomststämplat eller på annat sätt daterats hos SPPs huvudkontors officiella post-/e-postadress eller motsvarande.

SPP är inte skyldigt att beakta begäran om ändrad fondfördelning, fondbyte eller annan betalningstransaktion som framställs via e-post eller fax.

15. Behandling av personuppgifter

SPP är personuppgiftsansvarig för användningen av personuppgifter som behövs för att kunna erbjuda våra produkter och tjänster. Vilka uppgifter vi samlar in och hur de behandlas är beroende på vilken produkt eller tjänst som används. Vi värnar om den personliga integriteten och hanterar personuppgifterna i enlighet med tillämplig lagstiftning. Den som vill läsa mer om hur SPP använder personuppgifter eller om den registrerades rättigheter så finns den fullständiga integritetspolicyn på spp.se/personuppgifter.

16. Skaderegistrering

SPP har rätt att registrera skador med anledning av försäkring i ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR).

Begreppsförklaringar

Arvsvinst är det belopp som tillförs försäkringskapitalet i en ålderspension som gäller utan återbetalningsskydd och i en ålderspension som ska betalas ut livsvarigt och gäller med garanterad utbetalningstid. Den försäkrade står en risk att försäkringskapitalet inte betalas ut och får därför ekonomisk kompensation i form av arvsvinst.

Beräkningsförutsättningar är parametrar som ligger till grund för beräkning av bland annat premier och pensionsbelopp. Beräkningsförutsättningar är exempelvis antaganden om ränta, skatt, livslängd och garantandel.

Entrélösning: En entrélösning består av en eller flera fonder där pengarna blir placerade innan den försäkrade har gjort ett aktivt val av fond eller inte gör något val alls.

Försäkring är i detta försäkringsvillkor detsamma som försäkringsavtal.

Försäkringsfall är en händelse, till exempel uppnådd pensionsålder eller dödsfall, som täcks av försäkringsvillkoren.

Försäkringstid är den tid försäkringen gäller. Utbetalningstid inräknas i försäkringstiden.

Ordinarie pensionsålder är den pensionsålder som gäller enligt överenskommelsen om Avtalspension SAF-LO. Den försäkrade kan avtala om annan pensionsålder, se punkt 7.1 Ändring av pensionssparande.

Oåterkalleligt insatt förmånstagare: Innebär att försäkringstagaren eller den försäkrade har lovat förmånstagaren att inte ändra förordnandet till förmånstagarens nackdel eller återkalla förordnandet.

Placeringsberättigad är den som har rätt att ändra fondfördelning och byta fonder i en fondförsäkring.

Ändrad fondfördelning innebär att placeringsberättigad begärt förändring av den procentuella fördelningen mellan valda fonder.

Hur SPPs beslut kan överklagas

Trots de bästa ambitioner händer det ibland att du som kund upplever att vi inte är överens. Oenigheten kan bero på missförstånd som lätt kan klaras upp. Så tveka inte att kontakta SPP för att få svar på dina frågor.

På spp.se hittar du mer information om hur det går till att överklaga både inom och utanför SPP och vad du bör tänka på.

Prövningsmöjligheter inom SPP

Börja med att kontakta den som handlagt ditt ärende eller vår Kundservice. Då kan vi förhoppningsvis tillsammans reda ut eventuella missförstånd. Du kan även begära att ditt ärende ska prövas av ansvarig på avdelningen. Prövningen är kostnadsfri.

- **Kundservice**
Kundservice företag: 0771-598 102
Kundservice privat 0771-533 533
E-post: Via vår hemsida spp.se
- **Dataskyddsombud**
Postadress: Dataskyddsombud, SPP
105 39 Stockholm
E-post: dataskyddsombud@spp.se
- **SPPs Klagomålsansvarige**
Postadress: Klagomålsansvarig, SPP
Svarspost 20633516, 110 00 Stockholm
Telefon: 073-430 39 83
E-post: klagomalsansvarig@spp.se
- **SPPs Försäkringsnämnd**
Postadress: SPPs Försäkringsnämnd,
Klagomålsansvarig, SPP, Svarspost 20633516,
110 00 Stockholm
Telefon: 073-430 39 83
E-post: klagomalsansvarig@spp.se

Prövningsmöjligheter utanför SPP

- **Pensionsnämnden**
- **Personförsäkringsnämnden (PFN)**
PFN prövar tvister när det krävs en medicinsk bedömning. Information om vilka ärenden PFN prövar

och deras regler hittar du på forsakringsnamnder.se.

- **Integritetsskyddsmyndigheten (IMY)**
Du kan skicka in en anmälan till IMY om du anser att SPP bryter mot reglerna för personuppgiftsbehandling. Mer information hittar du på imy.se.
- **Domstol**
Du kan vända dig till allmän domstol för att få rättslig prövning. Mer information hittar du på domstol.se.

Konsumentvägledning utanför SPP

Här hittar du informationskällor till konsumentvägledning utanför SPP. Du kan vända dig till dessa för råd. På deras hemsidor och på spp.se hittar du en utförligare beskrivning av vilken typ av konsumentvägledning som lämnas.

- Konsumentverket
konsumentverket.se
- Hallå konsument
hallakonsument.se
- Konsumenternas försäkringsbyrå
konsumenternasforsakringsbyra.se
- Kommunala konsumentvägledare
- Advokatjouren
advokatsamfundet.se/Behover-du-advokat/Advokatjouren